

FINANCIRANJE GEODETSKE STROKE IZ EVROPSKIH FINANČNIH VIROV

ANALIZA STANJA IN MOŽNOSTI SODELOVANJA GEODETSKE STROKE NA
PROJEKTIH, KI SO FINANCIRANI IZ EVROPSKIH SREDSTEV

EU FUNDING OF SLOVENIAN GEODESY

Roman Renner

UDK: 336.1/5:528

POVZETEK

Slovenija je maja 2004 vstopila v Evropsko unijo. Po vstopu so se spremenili nekateri pogoji poslovanja za geodetska podjetja, državno upravo, javne zavode in univerzo. Predvsem je začela teči vrsta permanentnih procesov, ki dolgoročno spreminjajo geodetsko stroko. V članku so analizirani rezultati ankete, izvedene med geodetskimi podjetji in institucijami, o stanju, željah in ciljnih geodetske stroke glede pridobivanja sredstev EU. V povprečju so geodetska podjetja v letu 2005 pridobila okoli 2 % sredstev iz EU in mednarodnih virov. Obseg projektov je bil male in srednje velikosti. Cilj podjetij in institucij do leta 2008 je ambiciozen, saj želijo pridobiti v povprečju 20 % prihodkov, kar je glede na stanje v letu 2005 desetkratno povečanje. Ključna smer za uspeh je identifikacija geodetske stroke s problemi in politikami EU, za katere je namenjeno financiranje. Poudariti velja proces programiranja in generiranja kreativnih idej (state of the art). Slednje zahteva vlaganje v nova znanja in nove načine organiziranja. Največja razlika, ki jo prinašajo evropski projekti na področje geodetske stroke, je velikost projektov, dolžina trajanja ter nujnost načrtnega pristopa. Zaradi dolžine projektov je sredstva EU smiselno uporabiti za razvoj novih storitev in izdelkov, ki prinašajo dolgoročno korist.

KLJUČNE BESEDE

geodetska stroka, nepovratna finančna sredstva, evropski projekti

Klasifikacija prispevka po COBISS-u: 1.04

ABSTRACT

In May 2004, Slovenia entered the European Union. Since then some operating conditions for geodetic companies, public administration, public institutions and the university have been changed. Above all, a series of permanent processes has begun, changing the Slovenian geodesy in the long-term. The results of an inquiry performed among geodetic companies and institutions about the situation, wishes and goals of the geodetic branch with regard to the acquisition of EU funds are analysed in this article. In 2005, geodetic companies acquired on average about 2% of income from the EU and international financial sources. The extent of the projects was either small or medium sized. The aim of the companies and institutions until 2008 is very ambitious, since they want to gain about 20% of income, which is more than ten times the amount of 2005. The basic step towards success is the identification of problems and EU policies for which the financing is intended. We would like to emphasize the process of programming and developing of new ideas (state of the art). The latter asks for investments into new knowledge and new ways of organizing. The biggest differences brought by the European projects in geodesy are the size of the projects, the duration as well as the necessity for a planned approach. Because of the length of the projects, it is sensible to use the EU funds for the development of new services and products that would bring a long-term benefit.

KEY WORDS

geodesy, EU grants, EU projects

1 UVOD

Pripravljalno obdobje Slovenije kot tudi prva tri leta izvajanja aktivnih politik evropske skupnosti so za nami. Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo (1. 5. 2004) smo del državnih pristojnosti prenesli v Bruselj. Sprejeli smo skupni trg in uspešno uvedli skupno valuto, opuščene so bile nacionalne meje držav znotraj skupnosti. Čeprav se nam morda te spremembe zdijo samoumevne, temu ni tako. Evropska skupnost je s svojimi dobrimi in slabimi stranmi eden največjih političnih projektov v zgodovini človeštva ter rezultat več kot pol stoletja trajajočega procesa. Aktivnost Slovenije se kaže tudi v njenem predsedovanju, kjer je Ljubljana, kot glavno mesto predsedujoče države EU, v središču pozornosti.

Po vstopu Slovenije v EU so se spremenili nekateri pogoji delovanja za geodetska podjetja, državno upravo, javne zavode in univerzo. Vstop v EU je prinesel vrsto izzivov, pa tudi določene težave. Kljub temu, da na začetku vstopa v EU na geodetskem področju ni bilo zaznati velikih sprememb, danes teče vrsta permanentnih procesov, ki dolgoročno spreminjajo geodetsko stroko.

Podjetja so soočena z večjo konkurenco kot tudi z možnostjo ponujanja svojih storitev in produktov v širši evropski prostor. Zaradi večje intenzivnosti dogajanj so tudi geodetska podjetja postala predmet nakupov in prodaje, spreminjanja lastništva. Na področju pridobivanja del geodetska podjetja delijo usodo stanja v evropskem prostoru. Že dalj časa teče intenzivno preoblikovanje stroke: iz zemljemercev v nova področja, usmerjena predvsem v uvajanje novih informacijskih tehnologij in v upravljanje prostora. Državna uprava je v svojih programih soočena z upoštevanjem strateških ciljev EU, razvojem hitrejših, kvalitetnejših in uporabniško prijaznejših storitev do prebivalcev ter z zmanjševanjem števila zaposlenih. Slovenske univerze se srečujejo s procesom prenove študijskih programov, z uvajanjem bolonjske deklaracije, s krajšanjem dolžine študija v nekaterih programih, s konkurenco evropskih univerz, s spremenjenim financiranjem na osnovi učinkovitosti študija ter tekmovanja za pridobitev čim večjega števila študentov.

Razpisi za pridobitev nepovratnih evropskih sredstev so znotraj programskega obdobja 2004–2006 zaključeni, čeprav izvajanje in financiranje projektov lahko teče še do konca leta 2008. V prvi polovici leta 2007 ni bilo sredstev, namenjenih neposredno Sloveniji, tj. decentraliziranih programov, financiranih iz strukturnih skladov in kohezijskega sklada. Zato je na omenjenem področju vladalo zatišje, saj razpisov za projekte ni bilo. Slovenija se je v tem obdobju intenzivno pogajala z Evropsko komisijo o vsebini operativnih programov koriščenja okoli 4,5 milijarde evrov sredstev (pravice), ki bodo Sloveniji na voljo v programskem obdobju 2007–2013. Od junija do decembra letošnjega leta je pričakovati veliko razpisov iz strukturnih skladov EU, še posebej, ker s pripravo strateških in operativnih programov zamujamo več kot pol leta.

Na pot intenzivnega preoblikovanja je Evropska unija (EU) stopila s sprejetjem Lizbonske strategije. ***Leta 2000 si je EU v Lizboni zastavila cilj, da postane najbolj dinamično in na znanju temelječe gospodarstvo na svetu, ki bo odprto za vse.*** Evropska skupnost namenja raziskavam in razvoju 1,98 % BDP, kar je bistveno manj kot v ZDA in na Japonskem, kjer znaša delež, namenjen raziskavam in razvoju, med 2,8 % in 3,0 %. Cilj EU je v skladu z Lizbonsko strategijo do leta 2010 doseči 3 % BDP, namenjenega raziskavam in razvoju. Glavni cilji, kjer želi Evropska unija doseči napredek,

so razvoj človeških virov, dvig konkurenčnosti gospodarstva ter pospeševanje zaposlovanja in socialnega vključevanja.

Evropska komisija je v marcu leta 2005 podala državljanom in državljkam EU naslednje sporočilo: **“Evropa mora prenoviti temelje konkurenčnosti, zvišati potencial rasti in produktivnosti ter okrepiti socialno kohezijo, zato mora staviti predvsem na znanje, inovacije in optimizacijo človeškega kapitala. Za uresničitev teh ciljev mora EU sprostiti vsa državna sredstva in sredstva skupnosti.”** Slednje nakazuje, da je EU pod intenzivnim procesom oz. pritiskom spreminjanja zaradi globalizacije, hitrega tehnološkega, predvsem pa informacijskega razvoja.

Vsak prijavitelj evropskega projekta mora v prijavi projekta pokazati poznavanje evropskih politik, še posebej problematiko tistega področja EU, na katerega prijavlja projekt (npr. transport, okolje, klimatske razmere, invalidi, trg delovne sile, nanotehnologija itd.). Pri prijavih projektov je potrebna skladnost s politikami EU in sklicevanje na programe, direktive in ukrepe, ki jih na najvišjem nivoju združuje Lizbonska strategija. Če poenostavimo, to pomeni, da moramo z našimi projekti na inovativen način reševati tiste probleme EU, ki jih je ta prepoznala kot pomembne in uvrstila v proces financiranja (prioritetne osi posameznih programov).

Za izvedbo državnih, regijskih in občinskih programov ter za razvoj privatnega sektorja je mogoče pridobiti nove evropske vire financiranja oz. nekatere druge vire, namenjene bilateralnemu sodelovanju med državami. Glede na sprejete smernice razvoja je bila Slovenija v obdobju 2000/2006 upravičena do kohezijskega sklada in štirih strukturnih skladov. V programskem obdobju 2007–2013 je upravičena do kohezijskega sklada, Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), Evropskega socialnega sklada (ESS) in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP). Kateri viri financiranja EU so na voljo posamezni državi oz. regiji, je odvisno od stopnje razvitosti, v katero je po kriterijih EU ta uvrščena (BDP na prebivalca v primerjavi s povprečjem skupnosti idr.), in seveda od uspešnosti pogajanj posamezne države z Evropsko komisijo.

Geodetska stroka ima priložnost, da najde svoje mesto v okolju EU v okviru različnih programov in politik, ki jih podpira. Bolj kot doslej so pomembne sveže inovativne ideje, zaveznitva geodetskih podjetij in institucij s podjetji in institucijami znotraj in zunaj Slovenije. Temu lahko preprosto rečemo vzpostavljanje in vključevanje v mreže ali na kratko mreženje. Dejstvo je, da EU bolj kot nacionalne programe podpira multilateralno sodelovanje držav znotraj skupnosti, in to na področju državne uprave, raziskovalnih in izobraževalnih institucij ter privatnega sektorja. Aktivna vključitev v te procese je ključnega pomena za razvoj geodetske stroke.

Ker geodetska stroka v veliki meri pridobiva financiranje dejavnosti iz javnega sektorja (ministrstev in občin), je poznavanje novih možnosti finančnih virov EU nujnost. Za naslednjo finančno perspektivo, tj. za obdobje 2007–2013, se je bilo v procese priprave pametno aktivno vključiti že pri sami pripravi vsebin NSRO (nacionalnega strateškega referenčnega okvira), OP (operativnih programov) ter izvedbenih programov, tako na ravni države kot tudi na ravni regij. Slednje pomeni velik izziv geodetski stroki, in sicer v dveh pogledih: kje pridobiti nove možnosti financiranja za razvoj novih storitev ter katere storitve in izdelke je mogoče konkurenčno ponuditi na evropskem

trgu. *Od hitrosti osvajanja novih znanj in procesov je odvisno, kako bomo izkoristili nove priložnosti.* Učinkovito prilagajanje novim razmeram je ključnega pomena za obstoj oz. odpiranje novih delovnih mest.

2 REZULTATI ANKETE O STANJU, ŽELJAH IN CILJIH GEODETSKE STROKE GLEDE PRIDOBIVANJA SREDSTEV IZ EVROPSKE SKUPNOSTI

V letu 2005/2006 je bila izvedena anketa znotraj večjih geodetskih podjetij in institucij, ki jo je podprla Geodetska uprava RS v projektu Priprava predlogov za koriščenje finančnih virov EU, izvedel pa jo je Geodetski inštitut Slovenije.

Vsebina ankete je zasnovana po vsebinskih sklopih. Ciljna publika so bili vodilni kadri geodetskih podjetij in institucij. Za izvedbo anketiranja so bili izbrani osebni sestanki, kjer so bila anketna vprašanja zastavljena ustno. Z anketo smo pridobili odgovore na naslednje vsebinske sklope o financiranju geodetske stroke iz virov EU:

- A) dosedanje izkušnje,
- B) potrebe po sodelovanju,
- C) pripravljenost na sodelovanje,
- D) razpoložljivost znanja, kadrov, tehnoloških in finančnih virov,
- E) način in oblika sodelovanja pri razpisih,
- F) sodelovanje pri izvedbi projektov EU oz. mednarodnih projektov.

V sklopu A smo želeli pridobiti podatke o dosedanjih izkušnjah v javnem in zasebnem sektorju geodetske stroke na mednarodnih projektih, dosedanjih prihodkih iz virov EU oz. mednarodnih virov v letu 2005 ter načrtovanih prihodkih za leto 2008. V sklopu B smo preverili želje in potrebe geodetskih podjetij in institucij po medsebojnem sodelovanju, v sklopu C pa pripravljenost na sodelovanje. Kakšna je razpoložljivost kadra, tehnoloških virov in pripravljenost sofinanciranja projektov je razvidno iz zbirke odgovorov v sklopu D. V sklopu E so anketiranci odgovarjali na vprašanja o načinu in obliki sodelovanja pri mednarodnih razpisih, v sklopu F pa o sodelovanju pri sami izvedbi projektov in njihovi pripravljenosti k zavezanosti o sodelovanju.

Nekatera vprašanja so bila zaradi anketiranja različnih subjektov, tako institucij kot podjetij, za posamezne subjekte včasih zelo, drugič pa manj zanimiva (oz. bolj ali manj relevantna). Drugi pomemben podatek je velikost posameznega subjekta, kar zopet odraža večjo ali manjšo zainteresiranost za posamezen sklop vprašanj. Odgovori so bili povezani s tem, v kakšni vlogi oz. kakšne realne možnosti in priložnosti je videlo posamezno podjetje/institucija za pridobitev projekta. Posamezni sklopi vprašanj in vprašanja znotraj njih so razvidni iz anketnega vprašalnika, ki je podan v nadaljevanju.

2.1 Izvedba ankete

V anketo je bilo vključenih deset subjektov geodetske stroke (sedem podjetij in tri javne institucije). Anketo smo izvedli z osebnim obiskom v podjetju oz. instituciji in na način medsebojnega pogovora

in postavljanja anketnih vprašanj. Za 37 anketnih vprašanj je povprečni čas anketiranja znašal 1,20 ure. V anketo so bila vključena naslednja podjetja/institucije (po abecednem vrstnem redu):

- DFG Consulting,
- Digi Data,
- Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, Geodetski oddelek,
- Geodetska uprava RS,
- Geodetski inštitut Slovenije,
- Geodetski zavod Celje,
- Geodetski zavod Slovenije,
- Igea,
- Ljubljanski urbanistični zavod,
- Monolit.

Poleg samih odgovorov so bili zanimivi tudi komentarji posameznih problematik in pristopov, ki so bili le posredno tema ankete. Osebe, ki so bile anketirane, so bile vodstvene osebe, tj. direktorji, pomočniki direktorjev oz. vodje oddelkov institucij. Imena anketiranih subjektov so v anketi navedena kot institucija/podjetje z oštevilčenjem od 1 do 10. Konkretnim imenom podjetij smo se v povezavi z odgovori izognili zaradi nekaterih vprašanj po poslovnih podatkih – prihodkih podjetij iz evropskih in mednarodnih virov. Večina anketirancev je navedla, da nimajo zadržkov tudi v primeru, ko bi njihove odgovore objavili v predhodno omenjeni povezavi. Če anketiranec ni mogel oz. želel odgovoriti na posamezno vprašanje, je na mestu za odgovor prazen prostor. Pri dveh podjetjih smo po prvem anketiranju in analizi podatkov opravili še en stik; želeli smo namreč preveriti del odgovorov, ki so izstopali.

Odziv na anketo je bil v splošnem zelo pozitiven. Na vprašanja ankete so odgovorile vse institucije in podjetja, ki smo jih na začetku vključili v seznam (100 % odzivnost). Slednja je rezultat načina anketiranja. Iz odgovorov je razvidno, da v stroki obstaja želja po razumevanju, učenju ter uspešnem obvladovanju procesov znotraj EU. *Večina anketiranih je menila, da je majhna razsežnost slovenskega trga tista, ki nas sili in od nas zahteva obvladovanje mednarodnega področja pridobivanja projektov.*

2.2 Analiza rezultatov

Rezultati ankete so v nadaljevanju podani po predhodno navedenih sklopih.

Sklop A: Dosedanje izkušnje – vprašanja 1-10

Vsi anketirani subjekti so v odgovorih navedli, da že imajo izkušnje na mednarodnih projektih. Geodetska podjetja in institucije so sodelovali pri projektih, ki so bili financirani iz naslednjih evropskih oz. mednarodnih virov:

- Interreg III A,
- Interreg III B Cades,
- Interreg III Alpine space,

- ESPON,
- eContent,
- TEMPUS,
- URBANEX,
- CARDS twinning,
- RAVE,
- Strukturni skladi,
- PHARE,
- Svetovna banka (WB),
- ONIX,
- projekti NATO,
- Norveški finančni mehanizem.

Iz naštetega vidimo, da ima geodetska stroka paleta izkušenj sodelovanja v različnih mednarodnih projektih. Podjetja in institucije so v večini primerov sodelovala kot partnerji. Najpogosteje so bili v odgovorih navedeni Interreg III A in III B. Slednje je pričakovano, saj spadajo ti projekti med projekte, ki so vezani na geografsko zaokrožena območja s skupnimi interesi in problemi (čezmejno in transnacionalno sodelovanje). Slednje lahko večkrat pomeni manj široko paleta konkurence pri prijavih na razpise kot v primeru, ko se na program lahko prijavijo vse države znotraj EU. V našem primeru so bila to področja sosednjih držav (Interreg III A) in držav skupnega vplivnega območja (Interreg III B – alpski prostor in območje CADSES), ki so vsebinsko usmerjena tudi v pokrivanje prostorskih tematik. V novi finančni perspektivi so predvidena štiri geografska področja.

Anketiranci so največkrat (devetkrat) odgovorili, da je bila velikost izvedenih projektov male vrednosti do 50.000 EUR ali srednje vrednosti od 50.000 do 500.000 EUR.

V letu 2005 je osem anketirancev pritrnilno odgovorilo, da bodo imeli prihodke iz mednarodnih virov. Ocenili so tudi višino prihodkov v absolutnem znesku in v odstotkih prihodka podjetja oz. institucije. Šest od njih je odgovorilo, da predstavljajo ti prihodki maksimalno do 2,5 % letne realizacije, le dva od njih sta odgovorila do vključno 20 % letne realizacije. ***Ocenjeni skupni znesek financiranja iz mednarodnih virov v letu 2005, ki so ga anketirana geodetska podjetja in institucije pridobila, znaša 411.500.000,00 SIT (1.717.159,00 EUR).***

V letu 2008 nameravajo vsa podjetja in institucije pridobiti finančne vire v okviru EU, saj je bilo vseh deset odgovorov pritrtilnih. Sedem od njih načrtuje povečanje prihodkov na 20–30 % letno, dva anketiranca nista odgovorila, eden pa je načrtoval enako raven prihodkov kot v letu 2005.

Na vprašanje, ali podjetje oz. institucija sodeluje v domačem ali mednarodnem združenju ali skupini, ki se ukvarja z načrtovanjem oz. izvedbo razpisov za projekte EU, je bilo sedem odgovorov negativnih in trije pozitivni.

Sklop A: Končni komentar – dosedanje izkušnje

Geodetska podjetja in institucije imajo pridobljeno paletu projektov iz različnih EU in mednarodnih virov. Rang velikosti projektov je majhne oz. srednje vrednosti. Povprečni prihodek na podjetje oz. institucijo znaša okoli 2 % njihove letne realizacije, z nekaterimi izjemami, ko te pridobijo do 20 %. Slednje kaže, da se podjetja in institucije v večini primerov pojavljajo v vlogi partnerjev (nosilstvo projekta je bistveno bolj zahtevna funkcija) ali v vlogi nosilcev majhnih projektov. Njihova medsebojna koordinacija pri prijavih na razpise EU ni organizirana. Cilj podjetij in institucij je v letu 2008 ambiciozen, saj želijo pridobiti v povprečju približno desetkrat večji izplen prihodkov iz EU kot v letu 2005.

Sklop B: Potrebe po sodelovanju – vprašanja 11-13

Vseh deset anketirancev je odgovorilo pritrdilno na vprašanje o potrebah po skupnem sodelovanju geodetskih podjetij in institucij pri pridobivanju finančnih virov iz EU.

Odgovori na vprašanje, na katerih področjih bi morala geodetska podjetja in institucije sodelovati, so bili različni. Združimo jih lahko v tri sklope:

- vsebinska (našteta ključna strokovna področja sodelovanja),
- vsebinska in organizacijska – proces pridobivanja informacij glede razpisov ter sama prijava,
- organizacijska – proces pridobivanja informacij za razpise ter sama prijava.

Zanimiv odgovor je bil: predlagamo mrežni način sodelovanja, tržnico informacij, idej in znanja.

Na vprašanje, kakšen način sodelovanja priporočajo, je bil najpogostejši odgovor projektno in mrežno sodelovanje ter koriščenje obstoječih povezav.

Sklop B: Končni komentar – potrebe po sodelovanju

Podjetja in institucije čutijo močno potrebo po skupnem sodelovanju pri pridobivanju virov iz EU. Slednje je razumljivo. Razloge je treba iskati v velikosti naših geodetskih podjetij in institucij ter njihovem znanju, v velikosti razpisanih projektov EU, v zahtevnosti procesa pridobivanja informacij in prijave (minimalno sodelovanje vsaj 3-5 partnerjev v okviru EU) itd. Iz odgovorov je razvidno, da dajejo prednost »mehkim načinom povezav«, tj. obliki mrežnega in projektnege sodelovanja ter koriščenju obstoječih povezav s tujimi partnerji.

Sklop C: Pripravljenost na sodelovanje – vprašanja 14-16

Geodetska podjetja in institucije imajo ambicije po skupnem sodelovanju, saj so vsi anketiranci na to vprašanje odgovorili pritrdilno.

Na vprašanje, na katerih področjih bi želeli sodelovati kratkoročno in na katerih dolgoročno, so bili odgovori podobni. Največkrat je bil odgovor: nepremičnine in GIS, prostorsko načrtovanje, topografija, poleg teh so bila našteta praktično vsa področja znotraj dejavnosti geodetske stroke.

Pri dolgoročnih področjih velja našteti zanimive odgovore in povezave področij. Ti odgovori nakazujejo, kam naj bi se usmerilo delovanje geodetskih podjetij in institucij v prihodnosti:

- razvijanje procesov in podpora pri velikih uporabnikih: nepremičnine in infrastruktura,
- celovita ponudba GIS, LBS in IKT,
- vzpostavitev geocentrov v regijah,
- turizem,
- komunalna infrastruktura,
- inženiring in vodenje pisarn,
- geokodirane baze in obdelava podatkov,
- izobraževanje.

Kot način sodelovanja je bilo izpostavljeno javno-zasebno partnerstvo.

Pri odgovorih, katera razpoložljiva znanja bi izpostavili, so našteje najprej nepremičnine ter upravljanje s prostorom. Nato sledijo vsa specialna področja znotraj stroke.

Sklop C: Končni komentar – pripravljenost na sodelovanje

Geodetska podjetja in institucije imajo ambicije po skupnem sodelovanju na mednarodnih projektih. Pri kratkoročnem sodelovanju so izpostavljena že utečena vsebinska področja geodezije. Najbolj pogosti odgovori so bili: nepremičnine in GIS, prostorsko načrtovanje, komunalna infrastruktura itd. Pri dolgoročnih področjih sodelovanja pa je zaslediti premike v smeri povezovanja znanja s poudarkom na interdisciplinarnosti. Prav tako je močno poudarjeno posredovanje organizacijskega znanja, inženiringa ter managementa.

Sklop D: Razpoložljivost znanja, kadrov, tehnoloških in finančnih virov – vprašanja 17–26

Na vprašanje, katera razpoložljiva znanja bi izpostavili, so se odgovori delno ujemali z odgovori v predhodnem sklopu. Izpostavljena so bila naslednja področja: geodetska služba, nepremičnine in GIS-i, prostorsko načrtovanje in upravljanje s prostorom, topografija in kartografija, aerosnemanje, inženirska geodezija, osnovni geodetski sistem, LBS, geokodirane baze podatkov, obdelava podatkov, distribucija podatkov, izobraževanje, organizacijska znanja s področja načrtovanja in prijavi na razpise ter vodenja grozda in projektov (administriranje, vodenje procesov, črpanje sredstev in poročanje).

Zanimiv odgovor o razpoložljivosti znanja je bil naslednji: interdisciplinarna znanja s področja urbanizma, geodezije in ekonomije.

Vsi anketiranci so odgovorili, da imajo na voljo razpoložljive kadre za izvajanje evropskih projektov. Na vprašanje, ali lahko ocenijo odstotek teh zaposlenih v podjetju oz. instituciji, so bili odgovori razpršeni, in sicer v razponu od 20 do 100 %. Na naslednje vprašanje, ali lahko ocenijo število teh zaposlenih, so se številke gibale od 5 do 80. Slednje je odvisno od velikosti anketiranega subjekta ter strukture izobrazbe. *Skupno število zaposlenih, ki so sposobni izvajati projekte EU, je 243.* Opozoriti velja, da je državna uprava odgovorila na vprašanje z da, vendar konkretnih števil ni posredovala. Na vprašanje številka 21 (Ali imate kadre, ki so sposobni voditi projekte EU?) je vseh deset podjetij oz. institucij odgovorilo pritrdilno. Na vprašanje, če lahko ocenijo delež teh zaposlenih,

so bili odgovori med 12 % in 50 %. Na vprašanje, ali lahko ocenijo število teh zaposlenih, so se odgovori gibali med 2 in 12. **Skupno število zaposlenih, ki so sposobni voditi projekte, znaša 59. (Treba je upoštevati dejstvo, da podatki državne uprave niso vključeni.)**

Na vprašanje, katere tehnološke vire imajo podjetja in institucije na voljo, je polovica anketirancev odgovorila, da teh virov nimajo. Pri pozitivnih odgovorih pa je bila našeta specialna oprema za aerosnemanje, fotogrametrijo in kartografijo, GIS, skenerji s programsko opremo za obdelavo slik, oprema LBS, tehnologija za geokodirane baze, oprema za izobraževanje in raziskave. Na vprašanje, koliko so pripravljene sofinancirati projekte EU, so bili odgovori zelo različni. Štirje odgovori so bili pozitivni, eden negativen, ostalih pet pa je odgovorilo, da so pripravljene sofinancirati projekte delno.

Sklop D: Končni komentar – razpoložljivost znanja, kadrov, tehnoloških in finančnih virov

Pri razpoložljivosti znanja so bila našeta področja, kjer geodetska stroka pridobiva največ del. Izpostavljena so bila znanja na naslednjih področjih: geodetska služba, nepremičnine in GIS-i, prostorsko načrtovanje in upravljanje prostora ter organizacijska znanja, inženiring ter management (enako kot v predhodnem sklopu). Geodetska stroka ima kadre za izvedbo in vodenje evropskih projektov. Anketiranci so odgovorili, da je 243 zaposlenih sposobnih izvajati dela na mednarodnih projektih in 59 od njih tudi voditi projekte. Opozoriti velja, da zaposleni v državni upravi v navedene številke niso vključeni. Polovica podjetij nima na voljo tehnoloških virov, druga polovica je izpostavila opremo za aerosnemanje, fotogrametrijo in kartografijo, GIS, skenerje s programsko opremo za obdelavo slik. Večina podjetij in institucij je pripravljena sofinancirati projekte EU delno ali v celoti. Sofinanciranje projektov je namreč osnovno vodilo politik EU. Samo eno podjetje je odgovorilo negativno.

Sklop E: Način in oblika sodelovanja pri razpisih – vprašanja 27–32

Na vprašanje, kako bi se želeli prijaviti na razpise EU, je večina anketirancev odgovorila z več odgovori. Na vprašanje, ali bi potrebovali pomoč pri prijavi na projekte EU, so bili vsi odgovori pozitivni. Na vprašanje, kakšno pomoč bi potrebovali, smo dobili različne kombinacije odgovorov (glej možne odgovore v anketi, vprašanje 29). Odgovori so bili naslednji:

- a. organizirano spremljanje in informiranje o evropskih in mednarodnih razpisih (6 pozitivnih odgovorov),
- b. zbiranje idej in predlogov za projekte (5 pozitivnih odgovorov),
- c. priprava in pisanje vsebine (6 pozitivnih odgovorov),
- d. iskanje in pridobitev tujih partnerjev (6 pozitivnih odgovorov),
- e. koordinacija razpisa (5 pozitivnih odgovorov),
- f. izvedba in organizacija formalne prijave (2 pozitivna odgovora),
- g. lobiranje (7 pozitivnih odgovorov),
- h. drugo.

Na vprašanje glede poznavanja vrst finančnih virov EU smo dobili dva pozitivna in dva negativna odgovora. Ostalih šest anketirancev je odgovorilo, da delno. Pri naštevanju finančnih virov so

odgovorili štirje anketiranci. Na vprašanje, kateri finančni viri EU so za njih najbolj zanimivi, so bili našteti Interregi, strukturni skladi, PHARE, nekateri bilateralni viri držav (npr. Norveški finančni mehanizem).

Sklop E: Končni komentar - način in oblika sodelovanja pri razpisih

Glede načina prijave na razpise smo dobili različne odgovore. Približno polovica podjetij in institucij je odgovorila, da vidi dve možnosti sodelovanja: samostojna prijava kot nosilec projekta ali pridružitve konzorciju. Manjša podjetja se lahko pridružijo le konzorciju. Vsi anketiranci so strinjali, da bi potrebovali pomoč pri razpisih in da bi skupni nastop prinesel več prednosti. Tudi glede vrste pomoči so bili različni odgovori. Največ pomoči bi podjetja in institucije potrebovali pri lobiranju, nato pa pri pripravi in pisanju vsebine, iskanju partnerjev, spremljanju informacij o razpisih. Večina anketirancev le delno pozna vire EU. Za podjetja in institucije so najbolj zanimivi finančni viri Interreg ter strukturni skladi.

Sklop F: Sodelovanje pri izvedbi projektov EU oz. mednarodnih projektov - vprašanja 33-37

Na vprašanje, ali so se podjetja in institucije pripravljene zavezati k sodelovanju, smo dobili devet pozitivnih odgovorov. Na vprašanje, pod kakšnimi pogoji so pripravljene sodelovati, so bili odgovori naslednji: mrežna povezava in transparentno sodelovanje, partnerski dogovor in nekapitalske povezave. Na vprašanje, ali bi sodelovali pri izvedbi projektov zunaj Slovenije, je devet anketirancev odgovorilo pozitivno. Na vprašanje, kje so pripravljene sodelovati, je bil najpogostejši odgovor (6-krat) države bivše Jugoslavije nato pa države EU brez omejitev. Na vprašanje, kako so pripravljene sodelovati, smo prejeli dva odgovora strokovno, enega strokovno in finančno, tri strokovno, finančno in organizacijsko in enega le organizacijsko.

Sklop F: Končni komentar - sodelovanje pri izvedbi projektov EU oz. mednarodnih projektov

Geodetska podjetja in institucije so se pripravljene zavezati k skupnemu sodelovanju na mednarodnih projektih. Želijo si mrežnega načina povezave ter transparentnega sodelovanja. Pri izvedbi projektov zunaj Slovenije so pripravljene sodelovati brez posebnih omejitev na celem območju EU. Najraje bi sodelovali pri izvedbi projektov v državah nekdanje Jugoslavije.

3 VIRI FINANCIRANJA V EVROPSKI SKUPNOSTI

Evropska skupnost za vsako programsko obdobje v okviru evropskih politik pripravi ključne strateške cilje in opredeli višino sredstev, namenjenih za izvedbo (finančna perspektiva, ki določa strukturo in maksimum porabe). Pravno podlago za črpanje sredstev kohezijske politike predstavljajo Uredba Sveta o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj (ESRR), Evropskem socialnem skladu (ESS) in Kohezijskem skladu (KS), ki jo podrobneje dopolnjujejo uredbe za posamezen sklad, in sicer:

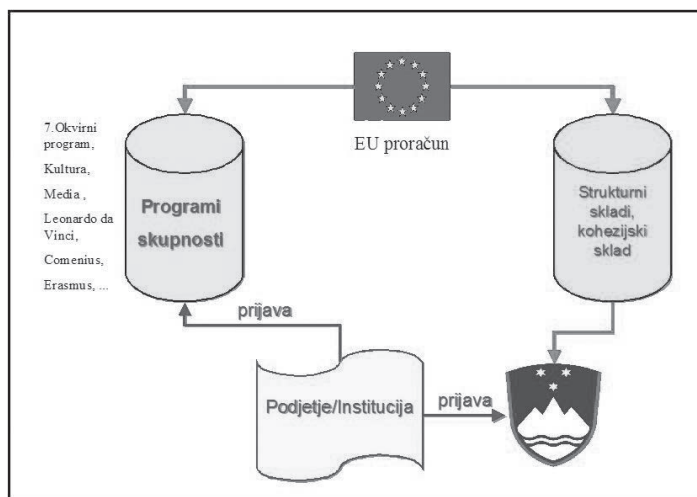
- Uredba Evropskega parlamenta in Sveta o Evropskem skladu za regionalni razvoj,
- Uredba Evropskega parlamenta in Sveta o Evropskem socialnem skladu,
- Uredba Evropskega Sveta o ustanovitvi Kohezijskega sklada.

Vsaka država članica EU, ki je vključena v skupino konvergence, je dolžna v okviru teh ciljev

izdelati svoj nacionalni program in nacionalne prioritete. Na najvišji ravni je to Nacionalni strateški referenčni okvir (NSRO), ki opredeljuje generalno strategijo države članice za doseganje hitreje konvergence. Pri tem je ključna usklajenost s strateškimi smernicami skupnosti za kohezijo, s programom reform - Lizbonska strategija ter s Skupnim poročilom o socialni vključenosti. NSRO predstavlja osnovo za pripravo Državnega razvojnega programa Slovenije 2007–2013 (DRP). V DRP so vključeni tisti razvojno-investicijski programi, ki bodo financirani iz državnega in občinskega proračuna, NSRO pa vključuje tiste programe in projekte, ki bodo sofinancirani s sredstvi evropskega proračuna s področja kohezijske politike 2007–2013.

Pripravljeni operativni programi (OP) imajo v obdobju 2007–2013 enako funkcijo kot Enotni programski dokument (EPD) za obdobje 2004–2006. V pravnem smislu OP predstavljajo pravno podlago za črpanje sredstev, saj jih Evropska komisija potrdi z odločbo.

Glede na kriterije, ki jih dosega posamezna država članica (višina BDP idr.) ter glede na spretnosti in uspešnosti pogajanj, pridobi pravice do koriščenja teh sredstev. **Pravica do koriščenja sredstev ni enaka sredstvom oz. denarju.** Vsaka država mora imeti namreč infrastrukturo, izvajalce in projekte, ki so sposobni operativno izvesti programe in zadovoljiti kriterije črpanja sredstev. Višino pravic do koriščenja sredstev pridobi posamezna država za decentralizirani del sredstev, tj. za strukturne sklade in kohezijski sklad. Del sredstev je torej razporejen decentralizirano po državah (slika 2, desni del sheme). Drugi del sredstev predstavljajo programi skupnosti, ki so centralizirani del sredstev. Nahajajo se znotraj posameznih direktoriatov in se izvajajo centralizirano (slika 2, levi del sheme). Dostop imajo vse države članice Evropske skupnosti.

Slika 1: Shematični prikaz dostopa do sredstev EU (vir: Verhovnik et al., 2006).

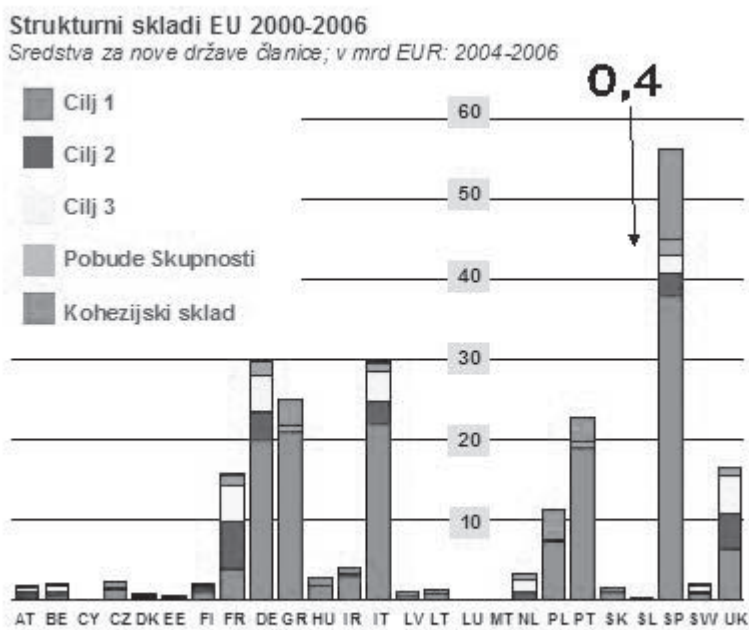
V nadaljevanju na kratko pogledimo finančne vire, ki jih je pridobila Slovenija, ko je bila v čakalnici za vstop v Evropsko unijo ter v prvih dveh letih po vstopu. 2004–2006 (zadnji dve leti finančne perspektive 2000–2006).

Slovenija je v predpristopnem obdobju koristila naslednje programe:

- PHARE – podpora institucionalnemu razvoju, financiranje investicij ter programi čezmejnega sodelovanja CBC (od leta 1992),
- ISPA – transportna infrastruktura in okoljevarstvo (od leta 2000),
- SAPARD – spodbujanje kmetijstva in razvoj podeželja (od leta 2000).

Iz zgoraj naštetih programov je Slovenija v predpristopnem obdobju pridobila 449 mio EUR. Izkušnje Slovenije iz tega obdobja lahko koristijo geodetski stroki pri svetovanju v državah nekdanje Jugoslavije pri procesu priključevanja Evropski skupnosti. Ko se nove države pristopnice nahajajo v čakalnici, Evropska skupnost financira projekte v smeri krepitve institucij ter projekte infrastrukture, okolja, prometa in energetike, šolstva in izobraževanja.

Primer: Iz programa PHARE je bil za Hrvaško objavljen v letu 2005 razpis Technical assistance for Integrated Land administration system in Croatia v višini 1,53 mio EUR.

Graf 1: Črpanje strukturnih skladov 2004–2006 po državah članicah EU-25 držav (vir: Jerina, 2006).

Slovenija je v programskem obdobju 2004–2006 prejela okoli 400 mio EUR sredstev iz strukturnih skladov. V tem obdobju so bile pri črpanju najbolj uspešne države: Španija, Nemčija, Italija, Portugalska in Francija.

Da bi lažje razumeli način črpanja sredstev, velja opredeliti naslednje pojme:

Evropska in socialna kohezija: Je ena najstarejših evropskih politik. Osnovo ima v Rimski pogodbi iz leta 1957. Temelji na principu **solidarnosti**, tj. podpora manj razvitim regijam EU, ki zaostajajo za povprečjem gospodarskega razvoja ali se srečujejo s specifičnimi problemi, predvsem gospodarskega prestrukturiranja, socialnega razvoja in vprašanj brezposelnosti.

Kohezijski sklad: Je sklad, ki prispeva h krepitvi ekonomske in socialne kohezije in sofinancira projekte s področja okolja in vseevropskih omrežij prometne infrastrukture.

Do financiranja so upravičene tiste regije, v katerih je BDP na prebivalca manjši od 90 % povprečja skupnosti.

Strukturni skladi: So finančni instrument regionalne politike EU, ki podpira razvoj tistih evropskih regij, ki zaostajajo v razvoju. Osnovna značilnost je **princip dodatnosti**. Do financiranja so upravičene tiste države EU, ki dosegajo manj kot 75 % BDP EU na prebivalca. Višina sofinanciranja projektov je bila v preteklosti v Sloveniji v povprečju okoli 50 %.

Finančna perspektiva: Finančna perspektiva predstavlja srednjeročni finančni okvir EU, s pomočjo katere in v okvirih katere ta financira tiste politike, za katere so se države članice dogovorile, da jih bodo izvajale na nivoju EU. Je instrument načrtovanja srednjeročnega (7-letnega) obdobja za upravljanje s programi. Omogoča načrtovanje izdatkov EU (zgornje meje izdatkov).

Območje: Območja, na katera se nanašajo ukrepi, so lahko različna. V primeru centraliziranih programov je velikost območja celotna EU. Pri strukturnih skladih je območje, na katerega se nanašajo ukrepi, regija – NUTS 2 (regija > 800 000 prebivalcev; povprečna velikost je okoli 2 mio prebivalcev). Za izvajanje nekaterih drugih politik je območje velikosti na nivoju NUTS 3 (naše statistične regije – 12 regij). Skupina regij se lahko združuje v vplivna območja. V obdobju 2007–2013 so v okviru cilja 3 transnacionalnega teritorialnega sodelovanja štiri takšna območja, v katera je vključena Slovenija: Alpski prostor, Srednja Evropa, Jugovzhodna Evropa in Mediteran (območja s skupno geografsko značilnostjo).

Časovno obdobje: Časovno obdobje je čas, za katerega veljajo dogovorjeni ukrepi ter pravila črpanja sredstev.

Slovenija je za programsko obdobje 2007–2013 za las ujela financiranje iz ukrepov kohezijske politike. Do financiranja strukturnih skladov so upravičene le tiste države EU, ki dosegajo manj kot 75 % BDP EU na prebivalca. V času pogajanj je bila po tedanji formuli izračuna vrednost za našo državo še pod omenjeno mejo. V letu 2005 je Slovenija dosegla že 79 % in v letu 2006 skoraj 84 % BDP EU na prebivalca. Preglednica 1 prikazuje upravičence za strukturne sklade po časovnih obdobjih.

1994 –1999	2000 - 2006	2007 - 2013
6 CILJEV	5 CILJEV	3 CILJI
CILJ 1 NUTS II < 75%	CILJ 1 NUTS II < 75%	CILJ 1 NUTS II < 75%
Seznam upravičenih regij lahko spremeni Svet	Dokončen seznam 1.7.1999	Dokončen seznam NUTS Uredba

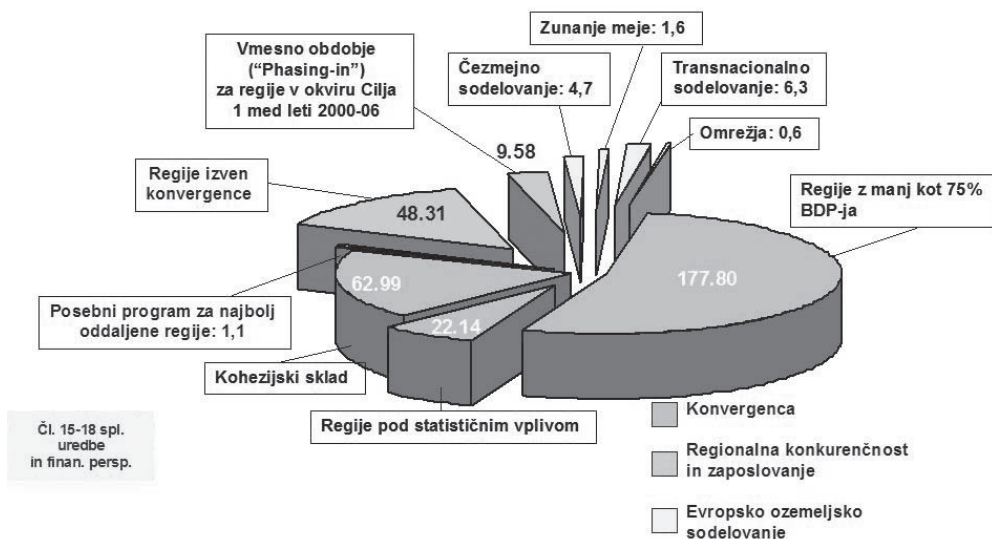
Preglednica 1: Cilji in upravičenci za strukturne sklade po časovnih obdobjih.

Pogoji za dodelitev sredstev strukturnih skladov in kohezijskega sklada so definirani glede na višino BDP prebivalca v regiji. Določitev velikosti regij je odločitev posamezne države, seveda znotraj dogovorjenih kriterijev (od tod izhaja taktiziranje in spreminjanja velikosti regij). Vsaka država si v procesu sprejemanja nove finančne perspektive lahko izpogaja posebne ugodnosti glede na posebnosti države (npr: Avstrija za območje Koroške 150 EUR/preb/leto).

Slika v nadaljevanju prikazuje porazdelitev sredstev, namenjenih za kohezijsko politiko v obdobju 2007–2013.

Kohezijska politika (2007-2013)

Razdeljeno po ciljih v milijardah evrov (skupaj 335.1 mrd EURO)

Graf 2: Sredstva, namenjena kohezijski politiki in njenim ciljem v obdobju 2007–2013 (vir: Jerina, 2006).

	<i>Kohezijski sklad</i>	<i>Evropski sklad za regionalni razvoj</i>	<i>Evropski socialni sklad</i>	<i>Sklad za razvoj podeželja</i>	<i>Sklad za ribištvo</i>	<i>Skupaj</i>
<i>Sredstva EU</i>	1.236	1.848	645	771	18	4.518
<i>Lastna udeležba</i>	218	326	114	257	6	921
<i>Skupaj</i>	1.454	2.174	759	1.028	24	5.439

Preglednica 2: Državni razvojni program 2007–2013 – Slovenija in pravice koriščenja sredstev EU skupaj z lastno udeležbo po skladih (vir: SVRL).

Državni razvojni program predstavlja dogovor med regijami in državo o regionalnem razvoju (11. člen Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja).

Za črpanje kohezijskega in strukturnih skladov je potrebna natančna razmejitev nalog in pristojnosti med izvajalskimi institucijami, kar ureja Uredba o izvajanju postopkov pri uporabi sredstev strukturne politike v RS (Ur. l. št. 30/04, 48/04, 87/04). Institucije, ki so vključene, so **organ upravljanja** (OU-SVRL), **posredniško telo** (PT – izbrana ministrstva), **nosilec proračunske postavke** (NPP – izbrana ministrstva), **končni upravičenec** (neposreden ali posreden proračunski upravičenec), **končni prejemnik** (KP – izvajalec projekta). Za nadzor nad porabo sredstev je zadolžen **nadzorni odbor** (NO).

4 PROCES PRIJAVE PROJEKTA ZA PRIDOBITEV NEPOVRATNIH SREDSTEV EU

Na kratko se velja dotakniti še procesa prijave projekta, ki pa ga zaradi obsežnosti tematike ni možno podrobno opisati v tem članku. Namen tega članka je podati osnovni pregled procesa prijave. Na tržišču obstaja veliko število izobraževanj in manj literature, ki po korakih ponujajo znanje o pridobivanju nepovratnih sredstev EU.

Vsako geodetsko podjetje in institucija si najprej zastavlja vprašanje glede koristi in stroškov takega početja. Tu ne gre izključno za denar, ampak lahko govorimo o drugih dolgoročnih koristih. Na vprašanje ni mogoče odgovoriti enostavno, kajti v igri je veliko število parametrov, ki pogojujejo uspešnost. Ponazoritev iščemo v naslednjem vprašanju, ki sem ga pri svojem delu zasledil večkrat. Koliko stane en GIS? Ali v našem primeru: Kako pridobim evropski projekt? Samostojni projekti v EU nimajo veliko možnosti za uspeh. Zato je osnovno vodilo **povezovanje geodetskih podjetij** in institucij s partnerji znotraj in zunaj matične stroke. Naslednji ključni korak je **identifikacija geodetske stroke s politikami EU**. Preprosteje povedano: ali se lahko sklicujemo na odstavek v uredbi, direktivi, odločbi ali priporočilu, za katerega je EU namenila sredstva in je pripravljena plačati našo inovativno idejo (projekt) za izboljšanje stanja?

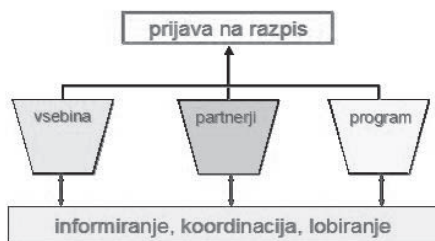
Kako se znajti znotraj zahtevnih procesov, pragozda politik, ciljev in ukrepov, ne da bi trošili preveč energije? Izpostaviti velja naslednje:

1. Najprej je potrebna jasna odločitev podjetja in institucije, da vstopi v proces pridobivanja virov EU, saj slednje pomeni način obnašanja in vložek v novo znanje. Vsak projekt zahteva svoj

pripravljalni čas, ki je odvisen od velikosti in zahtevnosti projekta (priprava vsebine približno 6 mesecev, proces pridobivanja pa lahko traja tudi do 2 leti).

2. Za prijavo projekta potrebujemo tri elemente (slika 2):

- inovativno idejo,
- zanesljive partnerje,
- program.

Slika 2: Proces prijave na razpis za nepovratna sredstva.

Brez kreativne ideje projekta ni mogoče prijavit. EU podpira inovativnost, kar pomeni, da projekt vedno izboljšuje prejšnje stanje (state of the art). Torej gre za kreativne ideje, ki jih je sposobna generirati geodetska stroka. Na projektu mora sodelovati večje število partnerjev, običajno od 3 naprej, odvisno od programa. Nekateri večji projekti imajo lahko več kot štirideset partnerjev. Najpogosteje je število partnerjev od 5 do 10. Vzdrževanje mreže partnerjev zahteva čas in sredstva. Biti v kvalitetni mreži partnerjev pomeni dobivati stalna povabila na projekte in izvedbe posameznih delovnih paketov projekta.

V primeru, da želimo projekt prijavit sami kot nosilec, je projektni cikel evropskega projekta sestavljen iz šestih korakov (Štern, 2007):

- programiranje,
- identifikacija,
- formuliranje - oblikovanje,
- financiranje,
- izvedba - realizacija in
- evalvacija - ocena.

V proces prijave so vključene prve tri faze. V nadaljevanju sledi njihov kratek opis:

- **v fazi programiranja** se analizirajo problemi, ki jih želimo reševati na izbranih področjih (npr.: IKT - GNSS, urbanizem mest, okolje, turizem, gospodarstvo, vseživljenjsko učenje, ipd.);
- **v fazi identifikacije** se raziščejo potencialne ideje v podjetju/instituciji in med bodočimi partnerji, selekcionirajo se ideje in za izbrane ideje sledi opis na eni ali dveh straneh A4;

- **v fazi formuliranja** se izvede pisanje logičnega okvira. Logični okvir projekta predstavlja osnovo za prijavo projekta. Ti so največkrat pripravljeni na zalogo. Firma Pro.Eco uporablja inventivni izraz – faza konzerviranja projektov. Skupaj s fazo identifikacije je pripravljena vsebina projekta naslednja (pribl. 10–20 strani): izhodišče in izziv, namen, povezanost z evropskimi politikami, splošni cilji, specifični cilji, aktivnosti (delovni paketi), rezultati, projektni partnerji, finance (pripravljene v enem od orodij za projektno vodenje), terminski plan.

Po fazi konzerviranja vsebin čakamo na primeren razpis na centraliziranih ali decentraliziranih sredstvih EU (slika 1). Včasih so roki za prijave razpisov kratki (30–45 dni) in brez vnaprej dogovorjenega partnerstva in pripravljene vsebine ni mogoče pripraviti kvalitetne prijave. Datumi objav razpisov in področij financiranja so običajno napovedani vnaprej. Znotraj teh sledimo tista vsebinska področja, ki so povezana z našim projektom – vsebino logičnega okvira. Vlogo nosilca projekta je pametno prevzeti po že pridobljenih izkušnjah iz partnerstva. Zahtevni načini administracije in poročanja na projektu zahtevajo namreč veliko izkušenj, ki jih je treba pridobiti pred prevzemom vloge nosilca projekta.

5 ZAKLJUČEK

Na osnovi rezultatov ankete iz leta 2006 o potrebah, ambicijah in možnostih sodelovanja geodetske stroke pri pridobivanju in financiranju projektov iz evropskih virov je opaziti veliko željo geodetskih podjetij in institucij po aktivni vključitvi v procese EU. V povprečju so geodetska podjetja v letu 2005 pridobila okoli 2 % sredstev iz EU in mednarodnih virov. Obseg projektov je bil male in srednje velikosti. Cilj podjetij in institucij je v letu 2008 ambiciozen, saj želijo pridobiti v povprečju približno desetkrat večji delež prihodkov iz EU kot v letu 2005. Takšen rezultat je možno doseči z učinkovitim prilagajanjem novim razmeram, z načrtnim pristopom k prijavam evropskih projektov in z investicijo v nova znanja in inovativne ideje. Geodetska podjetja čutijo potrebo po skupnem nastopanju na prijavih, pri čemer dajejo prednost mehkim načinom mrežnega povezovanja.

Ključna smer je identifikacija geodetske stroke s problemi in politikami EU, za katere je namenjeno financiranje. Pridobitev nepovratnih sredstev EU pomeni dolgoročno usmeritev podjetja oz. institucije (če je ta primerna in mogoča), v nasprotnem primeru je takšen način financiranja predrag. Čeprav se na prvi pogled vidi nasprotje interesov med javnim in zasebnim delom geodetske stroke, bi morali večkrat nastopati v usklajenih skupnih prijavih ter večati kritično maso in možnost zadetka. Zavedati se je treba različne težavnosti in višine financiranja programov. Pri težavnosti je mišljena zahtevnost prijave in verjetnost pridobitve, način poročanja in zahtevnost administriranja, način in hitrost plačevanja izvedenih del. Pri višini sofinanciranja pa vidimo, da je s strani EU mogoče pridobiti sofinanciranje med 40–85 % vrednosti projekta. V nekaterih primerih, ko gre za pomembne projekte države, regije ali občine, slednje zagotavljajo sofinanciranje projektov, za katere je tako zagotovljeno celo 100 % sredstev (infrastruktura, invalidi, ipd.). Javne institucije imajo prednost pred gospodarstvom, saj praviloma pridobivajo višji delež sofinanciranja projektov iz virov EU kot podjetja. Pomemben del priprave prijave je izbira partnerjev in sestava konzorcija. V nekaterih primerih je boljša pot za podjetje, da je nosilec javna institucija in da podjetje ni vključeno niti kot partner. Izvedba projekta je podjetju lahko oddana z javnim naročilom.

V tem primeru ni stroškov sofinanciranja projekta podjetja in zahtevne administracije. V primeru, da je podjetje nosilec ali partner projekta, mora v predpisani višini sofinancirati projekt.

Največja razlika, ki jo prinašajo evropski projekti na področje geodetske stroke, je velikost projektov, dolžina trajanja ter nujnost načrtnega pristopa. Če poenostavimo in rečemo, da je povprečna dolžina trajanja EU projekta 3 leta in velikost 2 mio EUR, potem je takšna pridobitev za geodetsko podjetje ali institucijo velik izziv. Kreativna ideja kot tudi tehnično brezhibna prijava sta nujnost in predpogoj. Iz praktičnih izkušenj vemo, da slednje predstavlja približno tretjino naporov, naslednjo tretjino predstavljajo kvalitetni partnerji, zadnjo tretjino pa lobiranje. Brez vseh treh komponent je malo možnosti za uspeh. Največjo skladnost in učinkovitost je mogoče pričakovati v primeru, da so cilji podjetja ali institucije usmerjeni v smeri politik EU (npr. ekologije, urbanizma, preventive posledic naravnih katastrof, monitoringa okolja ipd.). Sama priprava prijave v primeru večjih projektov predstavlja samostojen projekt, ki potrebuje čas in povzroča stroške.

Velja poudariti, da je ključen proces programiranja in razvoja kreativnih idej v povezavi med geodetskimi in negeodetskimi področji – strokami. Slednje zahteva vlaganje v nova znanja in nove načine organiziranja. Zaradi dolžine projektov je sredstva EU smiselno uporabiti za odpiranje novih storitev in izdelkov, ki prinašajo dolgoročno korist. Močni gospodarski partnerji ter velike javne institucije imajo zaradi svoje danosti prednost pri prijavah. Slovenske javne institucije so največkrat močno prezasedene s svojim tekočim delom in zaradi tega nimajo prostih kapacitet za sodelovanje na EU razpisih. Prav tako ob pridobitvi projekta ne morejo ustrezno stimulirati svojih zaposlenih. Združevanje podjetij in institucij v mreže, grozde, tehnološke platforme, centre odličnosti itd. je način, ki prinaša prednosti pri pridobivanju projektov EU.

Iz opravljene ankete v geodetski stroki je viden razkorak med željo po pridobitvi 20 % sredstev za financiranje dejavnosti iz evropskih virov in dejanskem vlaganju v dolgoročne procese (inovativne ideje). Kljub možnosti za pridobitev (v povprečju) 50 % nepovratnih sredstev za razvoj in izboljšanje novih storitev se zdi preskok iz letnega načrtovanja na triletno zahtevna operacija. Slednje seveda ne izključuje uspešnih kratkoročnih rezultatov poslovanja. Medtem sta naši sosedi Italija in Avstrija v Trstu, Gradcu in Dunaju že zgradili močno infrastrukturo za pridobitev geografsko usmerjenih virov čezmejnega in transnacionalnega sodelovanja. V geodetsko stroko je treba pripeljati nova znanja in nove organizacijske rešitve. Glavna usmeritev mora postati permanentno iskanje in selekcija dobrih idej za projekte, priprava vsebine vnaprej in lobiranje za pridobitev nepovratnih evropskih sredstev.

Literatura in viri:

Jerina, A. (2006). Kohezivska politika danes in jutri. NEBRA, Seminar, Ljubljana, 2006.

McCarthy, S. (2004). How to write a competitive proposal for sixth framework programme. Hiperion, Ltd., Seminar, Ljubljana, 2004.

Rener, R. (2006). Priprava predlogov za koriščenje finančnih virov EU. Geodetska uprava RS, Ljubljana, 2006.

Verhovnik, J., Filipič, L., Štern, B. (2006). Pridobitev nepovratnih sredstev iz strukturnih skladov EU. Forum Media, 2006.

Štern, B. (2007). Strukturni skladi EU v Sloveniji, seminar Pro.ECO, Ljubljana, 2007.

European Territorial Cooperation 2007–2013. Central Europe. Operational Programme 2007.

Nacionalni strateški referenčni okvir – NSRO. SVRL, Ljubljana 2007.

Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013. SVRL, Ljubljana, 2007.

Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007–2013. SVRL, Ljubljana, 2007.

Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013. SVRL, Ljubljana, 2007.

Operational Programme for the cross-border cooperation between Italy and Slovenia. CCI number: 2007 CB 163 PO 036, Ljubljana, 2007.

Strategija organiziranosti in načela delovanja tehnološke platforme Mediji v e-omrežjih. GZS, Ljubljana, 2006.

eContentplus Work Programme 2007: A multiannual Community programme to make digital Content in EU more accessible, usable and exploitable, EC 2007

Operativni program Slovenija–Italija. SVRL, Ljubljana, 2007

Operativni program Slovenija–Avstrija, SVRL, Ljubljana, 2007

South East Europe (SEE) – Final Operational Programme. EC, dec. 2007

Central Europe (CENTRAL) – Final Operational Programme. EC, dec. 2007

Spletni viri:

<http://europa.eu/>

<http://www.cordis.europa.eu>

<http://ec.europa.eu/europeaid/cgi/frame12.pl>

<http://www.svez.gov.si/>

<http://www.rtd.si/slo/7op/>

<http://euskadi.gov.si/>

<http://www.japti.si>

http://ec.europa.eu/information_society/activities/econtentplus/index_en.htm

http://www.cadses.net/en/New_Programmes_2007_2013/Central_Europe.html

http://www.cadses.net/en/New_Programmes_2007_2013/South_East_European_Space.html

<http://www.welcomeurope.com/>

http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/tenders/index_calls_en.cfm

<http://www.alpinespace.org/programme.html>

<http://www.alpinespace.org/2007-20130.html>

http://www.svlr.gov.si/si/delovna_podrocja/podrocje_evropske_kohezijske_politike/kohezijska_politika_v_obdobju_2007_2013/cilj_3/

Prispelo v objavo: 1. oktober 2007

Sprejeto: 19. februar 2008

mag. Roman Rener, univ. dipl. inž. geod.

Geodetski inštitut Slovenije, Jamova cesta 2, SI-1000 Ljubljana

E-pošta: roman.rener@geod-is.si